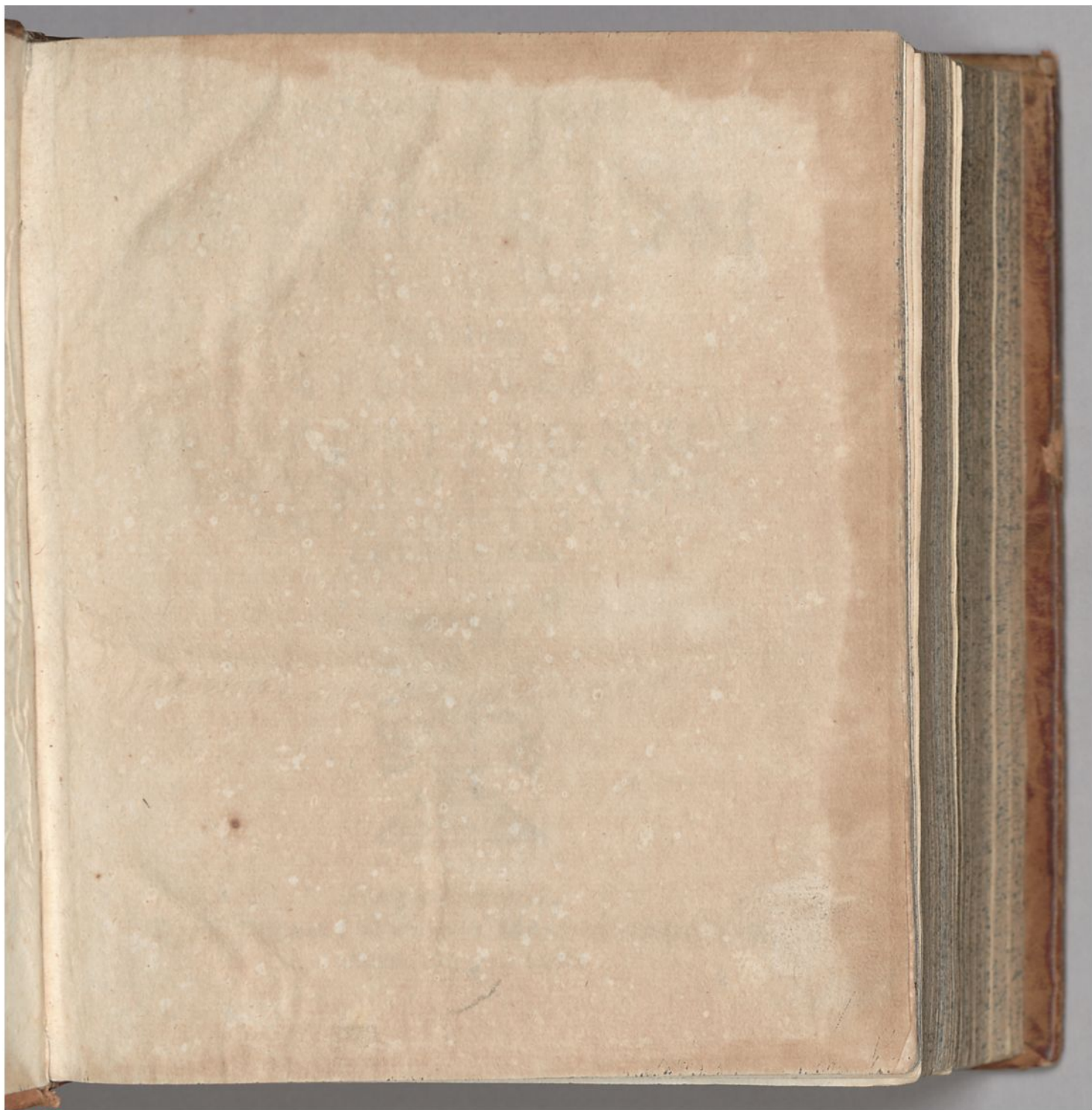

Leibn. Marg.
41

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: Lebn. Marg. 41, Stück 2:ZEN Lebn. Marg. 107, [3] - -

Varia ethica.

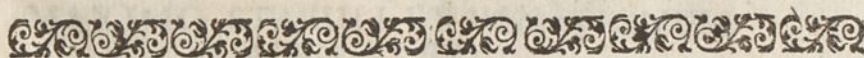

2
JOH. GEORGII WACHTERI,
Phil. Prof.

ORIGINES JURIS NATURALIS,

Sive

De JURE
NATURAE HUMANAЕ
Demonstrationes Mathematicæ.

BEROLINI,
Typis & Impensis JOH. WESSELII, 1704.

2

JOH. GEORGI WACHTER,
Phil. Prof.

ORIGINES
JURIS NATURALIS

sive

DE JURE
NATURAE HUMANAЕ
Demonstrationes Mathematicae.

WACHTER, JOH. GEORG

BEROLINI,

Typis & Impensis JOH. WESSELI, 1704

SERENISSIMI AC POTENTISSIMI
REGIS BORUSSIAE
SUMMIS RERUM ADMINISTRIS,
ILLUSTRISSIMIS ATQUE EXCELLENTISSIMIS
S. R. IMPERII COMITIBUS
ET ORDINIS AQUILINI EQUITIBUS
AURATIS,
DOMINO
JOHANNI
CASIMIRO,
COMITI
A
WARTENBERG,
MINISTRO REGIS SECRETISSIMO AC
EMINENTISSIMO,
MAXIMO CAMERARIO,
MAXIMO STABULI ET VENATIONUM
MAGISTRO,
HÆREDITARIO CURSORUM TRIBUNO,
ET RELIQUA. NEC

NEC NON
DOMINO
**ALEXANDRO
HERMANNO,
COMITI**

WARTENSLEBEN,
EJUSD. POTENTISS. REGIS
ARCHISTRATEGO ET PRÆFECTO MILITIÆ
GENERALISSIMO,

UT ET
DOMINO
AUGUSTO,

COMITI A SAIN
ET
WITGENSTEIN,
EJUSD. POTENTISS. REGIS
SUPREMO AULÆ MARESCALLO ET RERUM
OECONOMICARUM DIRECTORI,
DOMINIS SUIS BENIGNISSIMIS.

Hanc de JURE NATURÆ tractationem Jure meritoque
consecrat

Joh. Georgius Bachter/ Memminga-Suevus.

ILLUSTRISSIMI ATQUE EXCELLENTISSIMI
COMITES,
DOMINI BENIGNISSIMI.

 *Silent Leges inter arma. At
silentibus armis Leges com-
mode loquuntur. Vivimus
per DEI gratiam sub REGE IN-
CRUENTO, cujus purpura nullo ci-
vium Sanguine tincta est. Coronam sibi
imposuit in Pace, in Pace illam tuetur.
Illud verò penè prodigium est, quòd inter
Pacis fructus Trophæa numerantur. In
togâ triumphos agimus de Hoste non vi-
so & tamen fuso. Victorias, quas non
vidimus, cum Anglis & Batavis ex
æquo dividimus. Populos longè disritos
liberamus à Tyrannide. Et invasores
uno prælio occidimus, ne toties interirent.
Scilicet longæ sunt REGVM manus, &*

ultra digitos protensa. In pluribus locis simul existunt & operantur. Totus in Aulâ REX est, totus in Castris. Res suas intra se videt, extra se facit ubique. Et nunc etiam Berolini existens, magno miraculo Sueviae suae Liberator est. Fugati sunt hostes jam fugantes, & dejecti sunt tertiâ pugnâ, qui in primâ & secundâ dejiciebant. Tot Legiones, auro fulgentes, ferro prostratae sunt, tot ferrum sponte deposuerunt, ne prosternerentur, ut videri poterant totam Sueviam Bavari occupâsse mortui, & Galli captivi. Jamque pudet irritam Ambitionem audaciae suae, & invita cogitur fateri, Suevos non habere Regem, nisi Imperatorem, pugnandumque semper esse pro Suevia, non de Suevia. Hoc ILLUSTRISSIMI COMITES multorum Heroum prodigium, sed unius Monarchiae

chiae beneficium est. Debet Suevia salutem suam multis membris, sed uni IMPERATORI Romano, uni REGI, Borusfico, uni REGINAE, Britannicae, uni REIPUBLICAE, Foederato-Belgicae. Et hi quatuor una Monarchia sunt. Videtis ergo, quam filere non possim, postquam REX CLEMENTISSIMVS tot Beneficiis, publicis & privatis ad me hominem Suevum locutus est. Licet erga REGEM, quod licet erga DEVM, beneficiorum adoratio. Sed non licet coram adorare semper & cuius Regiam Majestatem. Idcirco ad Vos, ILLUSTRISSIMI COMITES, convertor, & REGEM in Vobis compello. Vos enim quasi Stellae estis, quae circa Solem de novo deprehensae, Comites & Ministreae Solis vocantur. Illae Lucem Solis è propinquē

pinquo hauriunt, non sibi, sed orbi: Ra-
dios excipiunt, non retinent: Per illas
Solem videmus, & illas in Sole: Utrum
separatae an conjunctae sint, dubium est:
Dum videntur separatae, videntur con-
junctae: Feliciores, quò magis se cum
suo Sole confundunt. Tales Vos estis,
BENIGNISSIMI DOMINI,
eòque benigniores, quo fonti benignitatis
propiores estis. Accipite ergo hanc pro
REGE gratiarum actionem devotissi-
mam & humillimam. Agnoscite bonum
Gentis affectum, **REGI**que haec dicite
VESTRO, aut nullum sibi Suevos op-
tare **STDUS REGIUM**, aut certè il-
lum **SOLEM**, quem vos comitatis.
Valete, & Libellum hunc tanquam pu-
blicae gratitudinis signum benigne acci-
pite. Exarabam Berolini, d. 13. Sept.
Anno 1704.

PRO-

PROLOGUS
ad
LECTOREM.
BENEVOLE LECTOR.

Um explicare nitor, quid de JURE
NATURAE sentiam, non puto à
te exspectari, ut libellum confi-
ciam de stillicidiorum ac de pa-
rietum Jure, aut ut stipulationum
& judiciorum formulas compo-
nam, quæ & conscripta sunt à
multis diligenter, & sunt humiliora, quàm illa, quæ ag-
gredimur. Hoc potius exspectabis, ut ipsas Legum &
Juris civilis fontes patefaciam. Est autem Jus naturæ res
pariter notissima & obscurissima. Quid enim homini no-
tius aut ignotius, quam ipse sibi, & jus suum? Omnes à
naturâ commoda nostra defendimus, idque nos arbitra-
mur summo naturæ jure agere, eodem scilicet jure, quo
nati & in lucem editi sumus. At quibus de causis hoc vel
illud juris sit, aut unde cætera juris & officii nostri capita
investigari debeant, plerumque ignoramus. Sicque ea-
dem nostri juris, quæ Nili obscuritas est. Patent flumi-

b

na

na Nili, sed origines latent. Neque inter Scrutatores
Juris magis, quàm inter Scrutatores Nili convenit. Jus in
aperto est, derivatio in occulto est.

Investiganti mihi causas hujus obscuritatis, occurre-
bat præprimis Methodi ignoratio. Non convenit de Metho-
do inveniendi *justum*, quia non convenit de Metho-
do inveniendi *verum*. Alius hûc, alios illûc opinando
prolabitur, & dum attingere veritatem per se non potest,
conatur illam attingere per hypothesin, & adornare simu-
lacrum rationis, quâ veritas & Iustitia utcunque repræ-
sententur. Verum quam fallax sit fueritque nunc &
olim plurimorum in hoc genere conatus, non opus est
hic ostendere. Gloriosius est, ipsum docere justum &
verum, quod difficile & non ita obvium est, quàm con-
vincere falsum & injustum, quod facile & in promptu est.
Veritas ipsa & Iustitia, ubi semel assertæ sunt, falsum &
injustum indicant, suppeditantque responsiones ad ea, quæ
obesse volunt, & non valent.

Itaque non jubeo hîc quenquam expectare longas
antecedentium Scriptorum refutationes. Turpis est ille
Liber, qui nihil ædificat, omnia destruit, aut magis de-
struit, quam ædificat, aut prius. Hoc potius agat Li-
bellus meus, ut magis sensus meos quam dissensus alie-
nos Lectoribus exponat. Novi naturam & ætuitatem
Intellectûs, qui expleri non evacuari cupit, qui que plus
semper

semper demonstrationes, quam annihilationes amat. Idcirco communem scribendi modum repudiavi, & mathematicum elegi, ut possim certâ ratione investigare verum, & intellectum legentis cogere ad assensum, non cohibere.

Ostendi autem, non quâ viâ ad inveniendum *justum* eundem sit, sed quâ *verum*. Eâ tamen methodo usus sum, quâ solet in Philosophiâ investigari *verum*, initium faciendo à DIVINITATE, & ex illâ reliqua deducendo. Cujusmodi Methodus sine dubio optima, naturalis, & unica est. Gignit enim scientiam optimam & perfectissimam, quæ est effectuum per causas, dum ex ipso Deo, in quo omnes thesauri scientiarum & Sapientiæ sunt absconditi, cæterarum rerum veritates depromit. Deinde res eo ordine cognoscit, quo sunt, primo Deum, & deinceps reliqua, quorum ipse causa est, sicque dum eundem in cognoscendo ordinem servat, quem res habent in existendo, non solum optima, sed etiam maximè naturalis dici deber, non obstante, quòd à multis repudiatur.

Interim Apologiâ & prolixâ demonstratione pro hac Methodo defungi, officii mei nunc non erat, qui hoc loco Jurisprudentiam Naturalem, non philosophiam primam traditurus eram. Ob eandem causam nullâ ratione tenebar, ea omnia ab initio repetere, quæcunque beneficio hujus methodi circa naturam Dei & Hominis in serie &

ordine olim inveneram. Sufficiebat ex istis omnibus pau-
ca quædam decerpere. Imò sufficiebat, ea quæ instituto
meo servire poterant, nudè rectisque rationibus *postulare*.
Ipsas verò Postulatorum reddere rationes, non hujus, sed
alterius loci erat. Itaque liberè & absque ullâ demon-
stratione postulo quædam mihi concedi, tanquam extra
dubium posita, idque summo jure. Nam & Geometræ
non solent omnia docere, sed postulare, ut quædam sibi
concedantur, quo facilius, quæ velint, explicent. Factâ
semel concessione securè pergo ad reliqua, tantumque ex
concessis elicio, quantum possum.

Vereor autem, ne illi, qui nostræ Principia Philoso-
phiæ aut contemnunt, aut non assequuntur, & præterea
mathematicis demonstrationibus assueti non sunt, men-
tem meam non sint percepturi. Et his ego de me fateor,
me de Jure Naturæ sententiam fovere haud neotericam,
sed antiquissimam, & penè similem illi, quam Marcus
apud Ciceronem de Legibus applaudente Quinto & Atti-
co fusè prosequitur, nisi quod aliâ viâ & alio ordine unum
ex altero colligam. Placent autem ex Marcianâ Disserta-
tione sequentia.

*Dei naturâ, ratione, potentiâ, voluntate, mente, nu-
mine, naturam omnem regi, præcipuè vero humanam.*

*Humanam naturam esse mentis divinæ participem,
adeoque inter Deum & Hominem esse aliquam Rationis*
✧

Et Virtutis communionem, Et in his, virtute Et ratione,
naturam perfectam consistere.

Non opinione, sed naturâ constitutum esse Ius: Omnes
ad Iustitiam natos esse: Mentem tamen esse imbecillam,
Et à rectitudine naturali facile deflecti posse in contra-
rium, vanâ opinione, Et pravâ consuetudine: Et ab his
similibusque corruptelis igniculos à naturâ dados extin-
gui, Et vitia contraria exoriri Et confirmari.

Quod si homines eo modo, quò naturâ, sic iudicio,
humani nihil (ut poeta ait) à se alienum putarent, omnes
ius aequè colerent, experirenturque se ad participandum
Et communicandum inter se mutuo iustos à naturâ fa-
ctos esse.

Unam esse hominis Definitionem Et naturam, Et hanc
esse in omnibus Et singulis æqualem: neminemque sui
tam similem esse, quam omnes omnium futuri essent, si
naturam suam potius, quam consuetudinum depravatio-
nem Et opinionum vanitatem sequi mallerent.

In explicatione Iuris naturam ejus à naturâ homi-
nis Et Dei repetendam esse.

Ius proficisci à Lege, adeoque à Lege ducendum esse
Iuris exordium.

Legem esse summam Dei Rationem, seu ipsam Dei imperandi prohibendique Sapientiam: Hanc Legem neque hominum ingeniis excogitatam, neque scitum aliquod populorum esse, sed aeternum quiddam, quod universum mundum regeret: Adeoque principem illam Legem & ultimam, mentem esse omnia cogentis & vetantis Dei.

Ex hac Lege illam alteram, quæ humano generi data est, recte laudari: Nam Dei prudentiam in sitam esse in naturâ, & hanc ipsam esse naturæ humanæ vim & potentiam, mentem, rationem, legem, juris & injuriæ regulam.

Dici ergò non posse, Legem naturæ tum denique cœpisse esse Legem, quando a Sapiente scripta est. Semper enim fuisse legem hanc, & illam non solius Sapientis, sed summi Iovis voluntatem esse, quæ seculis omnibus ante nata sit, quam scripta Lex ulla, aut omnino civitas constituta sit.

Non aliam esse hanc legem Romæ, aliam Athenis, aliam nunc, aliam posthac, sed apud omnes gentes & omni tempore unam esse & sempiternam: Et huic Legi nihil abrogari, nihil derogari posse.

Neque verò aut per Senatum aut per populum solvi hanc Lege quenquam posse: Eum verò, qui parère recusat, ipsum se fugere, & naturam hominis aspernari.

Deni-

Denique nullo in genere Disputationis magis honesta
patefieri, quid sit homini a naturâ tributum, quantam
vim rerum optimarum mens humana contineat, cujus
muneris colendi efficiendique causâ nati & in Lucem editi
simus, quæ sit conjunctio hominum, quæ naturalis Socie-
tas inter ipsos, quam ex hac Disputatione de Jure naturæ.

Plura alia ibi extant, interlocutore Marco prolata,
quæ cum nostris planè conveniunt, cujusmodi sunt:
„ Quod potius ignoratio juris litigiosa sit, quam scientia:
„ Quod virtus & utilitas à naturâ separari nequeant: Quod
„ justus non sit, sed callidus, qui non naturâ sed vel poenâ
„ vel utilitate, ab injuriâ arcetur, aut ad officium movetur:
„ Quod Civitas sit populus honestus, & multitudo hominum
„ coelesti descriptioni, mentique divinæ, & præpotenti Deo
„ parentium: Quod bonus civis nihilo sese plus quam alte-
„ rum diligat: Quod Lex sit res bona & salutaris, ad illam
„ antiquissimam & rerum omnium principem naturam & Le-
„ gem expressa. Quod Leges injustæ non magis dici Leges
„ possint, quàm pharmaca mortifera dici possunt medicamen-
„ ta, si quæ inscii imperitique pro salutaribus conscripserunt:
„ Quod plebiscita, decreta principum, sententiæ judicum
„ non constituent jus, sed natura: Quod si jus non naturâ
„ sed beneplacitis populorum constitueretur, jus esset latroci-
„ nari, jus adulterare, jus testamenta falsa supponere, si hæc
„ suffragiis aut scitis stultæ alicujus multitudinis probarentur.

Verùm hæc & talia dulcius ex ipso Cicerone bibun-
tur. Idcirco finem præfandi facio, Lectoremque ad
reli-

reliqua admitto, eâ tamen lege, ut sequentia Typothetarum errata benevolè corrigere dignetur.

P. 10. Lin. 11. pro *naurali* legat *naturali*.

P. 14. Lin. 18. legat, *adeò ut his conceptibus imaginatio aut opinio nihil admisceat.*

Ibid. Lin. penult. pro *Et igitur* legat *Est igitur*.

Ibid. Lin. ult. pro *ex rationes* legat *ex ratione*.

P. 28. lin. 8. pro *officere* legat *efficere*.

P. 36. Lin. 18. pro *unius hominès* legat *unius hominis*.

P. 39. Lin. 8. pro *natutæ* legat *naturæ*.

POSTU-

POSTULATA.

- I. *Rerum naturalium Potentia, quâ existunt & operantur, est Potentia Dei.*
- II. *Potentia Dei est causa absolutè libera, independens, & sui juris: Adeoque Jus Dei in omnia est ipsa potentia ejus infinita, quatenus ut absolutè libera consideratur.*
- III. *Ex Potentia Dei infinitâ infinita infinitis modis sequuntur, adeoque per Potentiam DEI nihil existere potest, ex cujus naturâ se solâ non aliquis effectus sequatur.*
- IV. *Iustitia DEI est ipsa ejus Potentia, quatenus suum cuiquè tribuit, hoc est, quatenus suam cuiusvis rei essentiam & existentiam tribuere concipitur.*
- V. *Mens humana tùm demùm ex potentiâ suâ aliquid agit, quando ex naturâ ejus, vel in ipsâ vel extra ipsam aliquid sequitur, quod per illam*

A solam

solam adæquatè potest intelligi : Dicitur autem operari ex impotentiâ sive pati, quoties in naturâ ejus aliquid fit, aut ex illâ sequitur, cujus ipsa Mens non nisi partialis causa est, quodquæ per solas naturæ ejus leges intelligi nequit, sed necessariò intelligitur per causas externas.

VI. Virtus est potentia Mentis ex solo ductu Rationis vivendi.

VII. Affectus sunt Passiones Mentis, à causis externis menti ingenerate, quâ Mens ad aliquid agendum aut cogitandum determinatur non ex Lege Naturæ suæ, sed ex Lege Passionis.

VIII. Quatenus Homines ex ductu rationis vivunt, eâtenus semper & necessariò conveniunt, sequè invicem juvant, adeò ut nihil homini sit utilius, nisi homo, qui ex ductu Rationis vivit : Quatenus verò cum affectibus conflitantur, eâtenus semper & necessariò sunt diversi, sibi quæ invicem contrarii & noxii.

IX. Homines solâ naturâ suâ duce conantur in eâ naturâ, in quâ orti sunt, perseverare tempore indefinito, se corpusquæ suum conservare ac tueri,

tueri , prospicere sibi de potu , victu , am-
 etu , securitate , & similibus : Eâdem natu-
 râ duce conantur semper transire ad maiorem
 perfectionem , & habere secundum naturam
 suam vel omnia , vel plurima , vel maxima.
 Et hic eorum conatus ab essentiâ eorum actuali
 non potest esse diversus.

X. Homines mutuo auxilio indigent , & in Societa-
 te facilius sibi præsidia parant , quibus indi-
 gent , quin & pericula imminencia junctis vi-
 ribus facilius devitant , quàm in
 solitudine.

PROPOSITIO I.

*Nullius rei essentia actualis sine jure
existentiae suae concipi potest.*

DEMONSTRATIO.

NAm in quâcunque essentiâ vel naturâ existat, in illâ potius quàm in aliâ per Justitiam Dei existit, *juxta Postul. IV.* adeoque, ut per se patet, jure existit. Q. E. D.

SCHOLIUM.

ITaque homines in naturis quidem suis summo jure existunt, sed quousque in naturis suis jure vel injuriâ operentur, sequentes propositiones declarabunt. Interim valdè errant, qui ex hac Propositione subito inferunt, unumquemque jure naturæ suæ operari, quicquid potest: Aut, unumquemque jure naturæ suæ habere potestatem in actiones suas, non in alienas. Nam, ex sequentibus patebit, hominem, quatenus ipse agit, multa injuriâ naturæ suæ operari, & tùm agenda omittere, tùm omittenda agere, quatenus verò alii agunt, sæpè eorum actiones summo naturæ suæ jure aut cohibere, aut adjuvare.

PRO-

PROPOSITIO II.

Nullius rei essentia actualis sine jure naturæ suæ concipi potest : Seu quod idem est , positâ quâcunque naturâ aut essentiâ singulari , necesse est aliquid esse juris secundum illam naturam , quâ ponitur.

DEMONSTRATIO.

NAm positâ quâcunque naturâ singulari , necesse est illam poni per potentiam Dei, *juxta Postul. I.* & ex illâ se solâ operationes quasdam sequi per eandem potentiam , *juxta Postul. III.* quæ quidem potentia etiam tûm , quando res naturales constituit , sine jure concipi nequit , *juxta Postul. II.* adeoque res naturales in quâcunque naturâ per potentiam Dei existant & operentur , sine Jure naturæ suæ concipi nequeunt. Q. E. D.

A 3

COROL

COROLLARIA.

- I. Tot ergò sunt species Juris naturalis, quot sunt species rerum in naturis suis agentium.
- II. Qui in diversis naturis existunt, eorum jura naturalia nihil invicem commune habent.
- III. Est aliquod Jus naturæ, quod humano generi proprium, & omnibus in illâ naturâ existentibus commune est.
- IV. Potentia Dei illimitata est fundamentum omnis Juris naturalis, etiam ejus, quod humano generi proprium est.
- V. Impotentia humana non potest ullius juris inter homines esse causa.
- VI. Naturæ humanæ convenienter vivere, est secundum Jus naturæ humanæ vivere.
- VII. Jus naturæ humanæ est immutabile, quatenus nisi mutata humanâ naturâ, mutari nequit.

SCHOLIUM I.

QUandoquidem nulla res sine Jure Naturæ suæ concipi possit, hinc apparet, quòd uniuscujusque rei Jus naturale in convenientiâ & disconvenientiâ cum naturâ suâ querendum sit, & quòd in hoc Jure dedu-

deducendo unicé attendendum sit ad id, quò natura, se solá, ducit, quatenús à reliquis naturis distincta concipitur. Itaque natura ipsa legem sui facit, & ultimum Juris sui argumentum est. Et hinc Axioma Juris naturalis est, ductum naturæ sequendum. Verùm ad hoc, ut naturam prout in se est, ejusquè ductus immediatos pernoscamus, requiritur accuratissima Physices de Deo & ortu rerum, & præcipué ipsius hominis cognitio. Ab his principiis pendet tota cognitio Juris, sicut penetralia à foribus. Si jam quærat, quid sit Jus Naturæ, quod humano generi proprium est, & quomodo definiendum sit, respondeo, quòd Jus Naturæ humanæ juxta præcedentia nihil aliud sit, quàm *id, quod Hominem decet, quatenús homo est, sive, quod conforme est inter homines eà solà de causâ, quòd in naturâ humanâ per potentiam Dei existunt & ex illâ solâ operantur.* Et hoc Jus in posterum cum vulgò JUS NATURÆ in genere vocabo, non obstante quòd præter humanam plures aliæ naturæ existant, quæ jura sua naturalia habent.

SCHOLIUM II.

QUamvis autem dubium non sit, omnibus omninò hominibus persuasum esse, quod Jus naturæ ex convenientiâ cum naturâ derivandum sit (id quod ipsum vocabulum Juris naturæ statim indicat:) Nilominùs fieri poterat, ut homines naturæ ignari, huic meditationi tanquàm oneri ultra vires gravi succumberent, nec invenirent exitum, unde ad certitudinem emergerent. Mirum ergò non est, illos ad varia postea figmenta delapsos esse, quò magis sciendi cupiditate arderent. Nàm quò magis homines sciendi cupidi causas & principia rerum
igno-

ignorant, & tamen plura percipiunt, eò majorem illos fingendi potestatem habere necesse est. Cœperunt igitur tanquàm in Naufragio decidua Philosophiæ membra hinc inde arripere, & modò *voluntatem Dei*, modò *Socialitatem* (quâ voce propensionem hominis ad Societatem intelligunt) modò aliquid aliud pro Principio eligere, & ex illo adornare conclusiones, quibus sibi aliisque quodammodo satisfacerent. Verùm utrinquē & ubiquē circa fores erratum est. Voluntatem Dei causam esse Juris Naturalis, sicut & aliarum rerum, quis negare ausit? Voluntate Dei instituta & perfecta est humana natura, adeòquē & Jus naturæ, nec tantùm Voluntate Dei, sed etiam Justitiâ Dei, Sapientiâ Dei, & reliquis attributis. Verùm hic non de Principio Juris constitutivo, sed de cognoscitivo quæstio est, quod non potest esse tam latum & tam obscurum. Quid autem obscurius Voluntate Dei? Aut si res clara est Voluntas Dei, quid eadem latius? Nonne versamur in Regno Naturæ, in quo nihil non ex Decreto Dei decurrit, etiam injuria? Non juvant hæc remota cognitionem nostram, sed impediunt. Propius accedendum est, & rei cujusquē jus ex naturâ suâ æstimandum est. Illi verò longè gravius errant cæteris, qui posthabitâ divinæ naturæ contemplatione principia juris naturæ è trivio petunt, & ex unâ hominis qualitate, puta Socialitate, totum naturæ jus suspendunt. Nàm hi videntur omne officium hominis officio civis terminare. Quòd si omne officium hominis officio civis terminatur, sequitur, quòd ubiquē nullum sit hominis naturale officium circa virtutem, circa Religionem, imò ne circa se ipsum quidem, extra Societatem, sive citra reflexionem ad alios. Id, quod non solum falsò, sed etiam periculosè asseritur. Et sic possem per
omnia

omnes eundo sententias facile ostendere, quod ex ignorantia naturæ, divinæ & humanæ, omnes circa hoc argumentum errores profluxerint.

PROPOSITIO III.

Unusquisque summo naturæ suæ jure ea agit, quæ ex naturæ suæ necessitate sequuntur: è contra, nullo naturæ suæ jure ea agit, quæ non ex naturæ suæ necessitate, sed aliunde, à causarum externarum fortuitis impulsibus sequuntur.

DEMONSTRATIO.

QUicquid ex naturæ humanæ necessitate sequitur, per potentiam Dei inde sequitur, *juxta Postul. III.* adeoque respectu ejusdem naturæ, juris naturalis est, *juxta Coroll. IV. Prop. præced.* Hoc unum est. Supponamus jam, hominem minimè ex naturæ suæ necessitate, sed ex aliis causis operari, nempe externis,
B
qua-

quatenus ab illis tanquàm cymba à maris fluctibus huc illuc agitur, trahitur, imò rapitur & determinatur ad aliquid agendum: Manifestum est, hominem per hypothesein ex impotentiâ Mentis operari, *juxta Postul. V.* hoc est, manifestum est, *ex Coroll. V. Prop. præced.* hominem in hoc statu, nullo naturæ suæ jure operari.
Q. E. D.

SCHOLIUM I.

Quemadmodum ergò Sol summo naturæ suæ jure urit, calefacit, illuminat, movet, vivificat: Ita homines summo naturæ suæ jure ea exequuntur, quæ ex naturali illorum agendi potentiâ fluunt, & per illam solam adæquatè effici & intelligi possunt. Eorum verò ad quæ homines patiendi impelluntur, alia ratio est. Illa enim non possunt esse juris naturæ ob eam solam causam, quòd ex necessitate naturæ humanæ non sequuntur, quòdque homines ea non soli, sed à causis externis impulsæ faciunt, & quòd hæc facientes non jus suum, sed alienum sequuntur. Nec obstat, quòd potentiæ causarum externarum, quibus homines præter naturam impelluntur ad agendum, sint etiam potentiæ Dei, *juxta Postul. I.* Unde videtur sequi, quòd homines adhuc summo jure agant, quicquid possunt, quia sive se solis sive à causis externis adjuti operentur, semper ex Potentia Dei videntur agere, adeòque *per Postul. II.* jure quodam agere. Nam ad hanc objectionem multa responderi possunt. Præprimis verò respondeo: Quòd hîc quæstio sit, non

non de quocunque Jure naturali, quatenus natura pro universo sumitur, ex quò quicquid sequitur Juris Universalis est: Sed de Jure naturali, quatenus natura pro re singulari & ab universo distincta sumitur. At ejusmodi Jus naturale non potentia universi, quâ Deus ubique potenter operatur, sed uniuscujusque rei potentia propria & naturali definitur, *juxta Coroll. I. Prop. II.* adeoque nulla potentia extranea, quantumvis potentia Dei sit, Jus naturale fundare potest. Causæ juris naturalis intus ex naturâ & constitutione cujusque rei accersendæ sunt, non forinsecus ex constitutione Universi. Igitur non quicquid homines per quamvis Dei potentiam operantur, juris naturalis est, sed hoc tantum, quod ex ipsorum propria & naturali potentia (prout omnibus extraneis potentiis contradistinguitur) fluit, & per illam solam intelligi potest. Neque ex principiis nostris contrarium extorqueri potest.

SCHOLIUM II.

QUandoquidem autem Potentia DEI à Sanctitate DEI [hoc est, à rectitudine intellectus & voluntatis ejus] separari nequeat [ut alibi demonstramus]: hinc manifestum est, quòd ea, quæ ex potentia hominis naturali, se sola fluunt, & per illam solam intelligi possunt, non solum licite fiant, quatenus potentia Dei, quæ essentiam potentiae humanæ constituit, absolutè libera est, sed etiam rectè fiant, quatenus illa potentia à sanctitate separari nequit, ut postulavimus. Et hinc porro intelligimus, quod vocabulum JURIS NATURÆ, non sit duntaxat vocabulum *Libertatis*, sive declaratio ejus, quod tantum modò licitum & illicitum

B 2

citum

citum est inter homines, quatenus socii sunt, sed etiam vocabulum *Honestatis*, sive declaratio ejus, quod in se & naturâ suâ bonum aut malum, honestum aut inhonestum, justum aut iniquum, sanctum aut profanum est, citra ullum respectum ad societatem aut Legem externam. Et hoc est, quod plerique Juris naturalis Scriptores detorserunt, quorum alii cum maximo humani generis damno aut vitiis palam patrocinati sunt, aut virtutes in Regno Dei naturali non admiserunt, nisi fortè larvatas, quæ officiis civilibus unice circumscribuntur. Et horum principia non aliam ob causam falsa sunt, quàm quia ad conclusiones inhonestas, Deoque & Virtuti contumeliosas deducunt.

COROLLARIA.

- I. Quicquid homines, qua sui juris, suæque potestatis sunt, per solius naturæ suæ motus & leges operantur, id summo naturæ suæ jure operantur; Et hoc eorum jus tantò majus vel minus erit, quò major vel minor est eorum agendi potentia.
- II. Sicut homines nullo naturæ suæ jure à causis externis duci se patiuntur: Ita passiones ipsorum, quæ passiones animi vocantur, & quæcunque ex illis sequuntur actiones, aut cogitationes non sunt juris naturæ. Neque ex eo, quòd quis causis externis, utpote fortioribus, non potest resistere, jus agendi ullum à naturâ habere potest.

III. Si

III. Si quis per Dei potentiam, quâ existit & operatur, à Dominio rerum externarum se liberare, & affectus suos aut debellare, aut omnino excludere valeat, id quidem summo naturæ suæ jure aget.

PROPOSITIO IV.

Quicquid homines ex Potentiâ Mentis suæ (quæ est pars ipsorum potissima) sive intelligendo sive volendo operantur, id quatenus ejus sunt causæ adæquatæ, summo naturæ suæ jure operantur.

DEMONSTRATIO.

HÆC Propositio est consecutarium Propositionis antecedentis, & præcipuè ejusd. Coroll. I. Qui vero præterea nôrunt, quid sit mens humana, & quòd sit pars quædam æterni & infiniti intellectûs Dei, adeòque potentia verè divina, quamvis finita, illi de hâc

B 3

pro-

propositione multò minùs dubitabunt. Cùm enim potentia Dei ex omni sui parte sit libera juxta *Postul. II.* & præterea omnis juris naturalis fundamentum juxta *Coroll. IV. Prop. II.* mens utique illa omnia liberè & summo naturæ suæ jure operabitur, quæcunque ex potentiâ agendi ejus se solâ fluunt.

SCHOLIUM I.

UNa est mentis humanæ Potentia, quæ *Cogitatione* definitur, & jam Intellectus, jam Voluntas, jam Recta Ratio, jam Virtus vocatur. Quando Mens sibi conceptus & ideas format de causis & rationibus rerum, tunc quatenus illæ ideæ intra terminos puræ affirmationis consistunt, dicitur *Intelligere*: Quatenus verò Mens in ideis suis sibi placet, atque ex illis operari conatur, eatenus dicitur *Velle*. Porro, quando conceptus mentis sunt adæquati, id est, tales, ut ex unâ, summâ, & primâ causâ, in serie & ordine, clarè & distinctè deducant reliquas, idque solâ mentis potentiâ, adeò ut his conceptibus aut imaginatio opinio nihil admisceat, tunc Intellectus mentis dicitur *Recta Ratio*, aut *Ratio* simpliciter, & Voluntas operandi secundum istam Rationem vocatur *Virtus*, ut diximus *Postul. VI.* Unde jam satis patet, quodnam illud sit, quod mens jure operatur: Nimirum quicquid cogitat aut agit, quatenus rectâ ratione prædita est, aut eadem ducitur, id summo naturæ suæ jure cogitat & agit. Et igitur Juris Naturalis ex rationes & virtute vivere, & quia recta

recta ratio DEum esse docet, DEum sequi & colere,
se nosse, & reliqua.

SCHOLIUM II.

Superest, ut ostendam, quid Mens humana nullo naturæ suæ jure agat. Mens humana, quæ Cogitatione definitur, à causis externis multis modis afficitur, quæ ipsius agendi potentiam valdè minuunt. Afficitur enim Speciebus rerum sensualium, quæ ex ipsâ ejus potentiâ non oriuntur, sed à causis externis, prout corpus sive somniando sive vigilando varios accipit motus. Et hisce mens in cognitione causarum non solum non juvatur, sed etiam impeditur, quin & in varios errores impotenter trajicitur. Deinde eadem species forinsecus acceptæ excitant in mente varios affectus, quæ mentis operationes non sunt, sed meræ passionēs, quibus mens penè ad impotentiam redigitur. Atque hinc jam patet, quod homines, quatenus opinione, imaginatione, aut affectu ducuntur, non sint earum rerum, quæ cogitant & agunt causæ adæquatæ, sed potius causæ impotentes, ad eòque nullo jure causæ, *per Coroll. V. Prop. II. Confer. Coroll. II. Prop. præced.*

SCHOLIUM III.

Facillimè autem dijudicamus, utrum ex potentiâ mentis propriâ, an ex alienâ potentiâ operemur. Nam quando Mens ex se solâ operatur, tranquilla & ab omni affectu libera est. Quando verò ad operandum aliunde determinatur,

hatur, statim passionēs & perturbationes intra se sentit. Quid autem facilius, quam Statum Mentis æquum à tremulo, tempestatem serenam à nubilâ, perturbationem à tranquillitate, constantiam ab agitatione distinguere?

COROLLARIUM.

Illâ Theologia, quæ ex potentiâ Rationis sequitur, juris naturæ est, neque alia Religio Naturalis dici debet, nisi hæc. Et hujus Theologiæ partes esse Postulata I. II. III. IV. nemo dubitare potest. Nam præter id, quod ex Potentiâ Rationis demonstrari possunt, pendet ab his postulatis totius Juris Naturalis cognitio, adeo ut nemo salvo naturæ suæ jure sibi alium Deum imaginari possit.

PROPOSITIO V.

Homines, quatenus solâ naturâ suâ duce ducuntur, summo naturæ suæ jure agunt, quicquid possunt.

DE-

DEMONSTRATIO.

HAec propositio coincidit cum *Coroll. I. Prop. III.* & confirmatur ex eo, quòd nullus motus aut conatus, qui immediatè ex naturâ hominis oritur, & dux alicujus actionis est, possit ab essentiâ hominis actuali esse diversus, sed necessariò sit ipsa hominis natura, quâ existit, & operâtur, *juxta finem Postul. IX.* Nàm hinc sequitur, quòd omnis actio, quæ ex ejusmodi conatu proficiscitur, sit naturæ conveniens, uti patet, & consequenter legitima, *per Coroll. VI. Prop. II.*

SCHOLIUM I.

IN hoc sita est vera hominis Libertas & fœlicitas, ut operetur ductu naturæ suæ, non alienæ. Et quamvis natura universi longè fortior sit naturâ hominis, quia homo pars universi est, & totum quâvis parte potentius est, non ideò tamen juris naturalis est servire legibus alienis, *juxta Prop. III.* Quod autem Theologi dicunt, Naturam hominis corruptam esse, & ideò non sequendam, id rectè intelligendum est. Vires naturæ humanæ valdè diminutas esse, easque minimè exæquare potentiam universi, sed ab illo infinitè superari, certissimum est. Omnes enim nascimur ignari, & præterea affectibus obnoxii, quos difficile est semel admissos cohibere, difficillimum non admittere. Verùm hoc non obstante vires illæ utcunque diminutæ servant naturam virium, & nequaquàm per impotentiam, sed per potentiam tamdiu definiendæ

C

sunt,

sunt, donec à causis externis vincantur & redigantur in servitutem. Quod ubi fit, fateor, nōs eo in casu nullo naturæ jure naturam corruptam sequi. Meminisse autem debemus, eum nequaquàm solâ naturâ suâ duce agere, qui affectibus ducitur, *juxta Postul. VII.*

SCHOLIUM II.

Quemadmodum autem homines naturâ suâ duce rectè agunt, quicquid possunt, ita hoc eorum jus naturale prorsus illimitatum est, & potentiæ eorum naturali semper commensuratur, *juxta Coroll. I. Prop. III.* Quin nec à Creatore nisi destructis & mutatis in aliam formam eorum Naturis limitari potest, *juxta Coroll. VII. Prop. II.* Quid ergo censendum sit de subtilitate eorum, qui Hobbesianis victi principiis Jus naturæ humanæ sic limitant, ut dicant, tamdiu jure naturali licitum esse, quod unusquisque à naturâ potest, donec non appareat prohibitio summi Legislatoris, qui facultatem agendi naturalem limitet (putant autem voluntatem hujus Legislatoris ex instinctibus naturalibus, & fine creationis, melius cognosci posse), in propatulo est. Primò enim Jus naturæ humanæ præter necessitatem limitant. Cùm enim voluntate Dei natura humana instituta sit, manifestum est, eadem voluntate simul instituta esse omnia, quæ ex illâ, se solâ, sequuntur, & cum DEUS Sanctus & immutabilis sit, nihil ex illâ naturâ, se solâ, sequi posse, quod DEUS aliquando velit esse irritum. Deinde qui Jus naturæ sic limitant, videntur in Regno Dei naturali duas Dei voluntates, duas institutiones naturales, & consequenter duo Jura naturalia, secum invicem pugnantia, concipere, unum originarium, quò Deus licitum esse vult, quicquid homines à naturâ possunt, aut volunt, alterum limitativum, quo hanc licen-

licentiam naturalem postliminiò [quasi actâ pœnitentiâ] ex aliis causis vult esse cohibitam. Quod quàm absurdum sit, omnes vident, qui Naturam Divinam aliquomodò contemplati sunt. Denique sententiam pravam praviùs corrigunt. Nam illud, quod Hobbesio asseritur, homines id omne jure naturali agere, quod possunt & vòlunt, non servandum aut limitandum, sed rejiciendum fuerat. Multa enim homines passionibus affecti vòlunt & possunt, quæ juris naturalis non sunt, eam solam ob causam, quòd homines ea non ex necessitate naturæ suæ, sed aliunde impulsì operantur, etiamsi prætereà nulla undique prohibitio aut *Limitatio Juris Naturalis* appareat, ut patet ex *Prop. III*. Videtur quidem restrictio illa, quam asserunt, simul medicinam afferre, tam periculosæ concessioni. Verùm tantum abest, ut istis limitationibus suis ab Hobbesio recedant ut potiùs per Circulum ad eundem redire cogantur. Primò enim *finis* rerum creaturarum plurimùm nobis sunt ignoti. Et quamvis manifestatio Dei sit finis summus & satis notus universæ creationis, ex illo tamen fine nihil, quod ad cognitionem Juris naturalis faciat, concludi potest. Deinde quid sint *instinctus naturales*, & quomodò ab affectibus, [quos illi naturæ humanæ partes constitutivas esse credunt, adeòque perinde *instinctus naturales* esse, asserere coguntur] differant, aut internoscantur, nondùm exposuerunt. Sicque adhuc in summâ incertitudine versantur, quousque DÈus facultates ipsorum naturales limitaverit.

PROPOSITIO VI.

Conservatio sui est juris naturalis.

C 2

DEMON-

DEMONSTRATIO.

Homines solâ naturâ suâ (non institutione aut exemplo) conantur se conservare, *juxta Post. IX. ergò per Prop. præced. id conantur jure naturali.*

COROLLARIA.

- I. *Homo summo naturæ jure prospicit sibi de cibo, potu, tecto, vestimento, medicamento, & similibus utilitatibus.*
- II. *Homo summo naturæ jure tuetur corpus suum, bellumque jure gerit adversus eum, si ve similem si ve dissimilem, qui conatur vitam aut præsidia vitæ sibi eripere, aut quocunque modo efficere, ne jure suo potiatur.*
- III. *Homo summo naturæ jure generat Sobolem, eamque tanquàm partem suam vicissim conservat & tuetur.*
- IV. *Homo nullo naturæ jure seipsum interficit, ne tunc quidem quando à causis externis victus conatur malum majus minori evitare, tùm quia alterius juris est, nempe DEI, cujus jure existit juxta Demonstr. Prop. I. adeoque jus in se nulum habet, tùm quia jus non habenti timor si ve impotentia non facit jus, juxta Coroll. V. Prop. II. & Coroll. II. Prop. III.*

SCHO-

SCHOLIUM.

Hisce plura alia addi possent, quæ jus hominis naturæ circa bonum & circa malum, circa seipsum & circa alios quoscunque, sive in eadem sive in diversâ naturâ existentes, appositè magis declararent, & ex hisce consecutariis plura alia deducerent, nisi hoc scripto nobis propositum esset, non tam rivos, quàm fontes ipsos attingere. Ne quis autem Jus conservandi sui latiùs extendat, quam per naturam rei licet, obiter hîc annotamus, illam demùm Conservationem sui justam & æquam nobis censerî, ad quam homines solâ naturâ suâ duce impelluntur, ut est in *Demonstratione hujus*. Id quòd rarò admodùm contingit. Vulgò enim homines non tam naturâ suâ duce, quam opinione & affectibus reguntur, seque tantum putant indigere, quantum concupiscunt. Unde postea fit, ut alter alterius conservationi plurimùm obsit, & dùm quisque conservare se præposuerè studet, se aliosque destruat. Cujusmodi confusio non potest esse juris naturæ. Idcirco sequentia Lemmata proponimus.

LEMMA I.

Homini conservationis suæ studioso, nullo naturæ suæ jure licet judicare de bono vel malo ex opinione vel affectu, adeoque nec secundùm judicium illud agere.

Quòd homini summo naturæ jure liceat sectari bonum & declinare malum, manifesta est ex antecedentibus sequela, eò quòd conservatio sui sine hoc jure concipi nequeat.

C 3

queat. Sed non licet homini de bono vel malo iudicium ferre, aut secundum iudicium illud agere, quatenus opinione aut affectu ducitur. Quicquid enim homines cogitant aut agunt, quatenus affectu aliquo sunt affecti, id *juxta Postul. VII.* non ex lege naturæ suæ, sed ex lege passionis cogitant & agunt, h. e. *juxta Postul. V.* ex impotentiâ mentis cogitant & agunt, adeoque *per Coroll. V. Prop. II.* nullo naturæ jure cogitant & agunt. Eadem ratio est opinionis, quæ affectus. Opinio enim est animi sententia, non ex ipso animo orta, sed aliunde ingenerata, adeoque passio & affectio mentis.

LEMMA II.

Affectus sunt motus & conatus naturæ humanæ, conservationem suam modo illegitimo quærentis, tam in consequendo bono, quam in avertendo malo.

Hoc Lemma eodem modo demonstratur quo præcedens. Nam quando natura humana affectu aliquo affecta est, tunc mens agitur à causis externis, *juxta Postul. VII.* adeoque ex impotentiâ agit, *juxta Postul. V.* & consequenter nullo jure agit, *juxta Coroll. V. Prop. II.* Deinde affectus sunt animi passionibus *juxta Postul. VII.* adeoque *per Coroll. II. Prop. III.* nullo naturæ jure in mente existunt & operantur. Quin etiam experientia docet, homines affectibus obnoxios finem conservationis sui non obtinere, *juxta Postul. VIII.* Videmus ergo, quod jure naturæ nemo alteri irascatur, aut ex irâ vel odio injuriam vindicet, aut ex ambitione vel avaritiâ aliorum bonis & libertati insidietur &c. & quod illa conservatio sui, quæ juris naturæ est, non patrocinetur sceleribus aut flagitiis, ut quidam putant.

LEM-

LEMMA III.

Conservatio sui, quæ cum alterius & præcipuè innocentis ac sui similis damno & interitu conjuncta est, non est legitima jure naturæ.

Illa conservatio sui, quæ cum alterius damno fit, irrationalis est, & ex affectu proficiscitur, *juxta Postul. VIII.* Ergò *juxta Lemma præcedens* illegitima est. Unde porro consequitur, illam demùm Conservationem sui jure naturali legitimam esse, quâ homines jure suo se conservandi absque alterius destructione potiuntur. Loquor autem de damno innocentis. Nam nocentis alia videtur esse ratio, *juxta Coroll. II. hujus.* Loquor etiam de damno erga similem. Nam dissimilium, & eorum, qui totâ naturâ à se invicem differunt, non potest esse idem jus naturæ tanquam inter similes commune, *juxta Coroll. II. Prop. II.* Ac proinde si quis bovem mactet alimenti aut tegumenticausâ, violabit quidem Jus bovis, *juxta Coroll. I. ejusd. Prop.* sed non idèò violabit jus naturale, quod humano generi proprium est, uti patet. Nihil ergò obstat, quò minus brutis, aliisque rebus, in diversâ naturâ existentibus, ad conservationem nostram utamur, prout nobis convenit, modò se usibus nostris non immisceat Luxuria aut Sævitia. Si quis tamen malit abstinere esu animalium, licebit illi summo jure herbis & oleribus esse contentum.

LEMMA IV.

Conservatio sui Legitima sine Temperantiâ & Castimoniâ concipi nequit.

Docet

DOcet enim experientia, nimio cibi, potus, venerisque usu corpora humana affligi, eorumque vires exhausti : è contra, temperantia & castimoniâ firmari. Erit ergò juris naturalis, temperanter & castè vivere. Quemadmodum autem Castimonia non est, semen planè non emittere, sicut nec Temperantia, cibos planè non admittere : Ita ob diversam corporum humanorum constitutionem difficile imò impossibile est, Temperantiæ aut castimoniæ certam mensuram constituere, sed à nocentibus & juvantibus omnis hîc boni & mali, liciti & illiciti indicatio fit.

LEMMA V.

Verum hominis utile à Virrute separari nequit.

NAm quò magis homines ex ductu Rationis, hoc est, *juxta Postul. VI.* ex virtute vivunt, eò magis eos conservari necesse est, *juxta Postul. VIII.* adeoque vera hominum utilitas à virtute separari nequit. Præterea experientiâ constat, sua singulis vitiis esse incommoda, iisque homines non juvari aut beari, sed potius perturbari & destrui. Id quod alibi demonstrare suscipiemus.

PROPOSITIO VII.

Conservatio proximi est juris naturalis.

DEMON-

DEMONSTRATIO.

Conservatio proximi ex potentiâ Rationis sequitur,
juxta Postul. VIII. Ergò per Propos. IV. est juris
 naturalis. Q. E. D.

SCHOLIUM.

Quàntò ergò magis unusquisque quatenùs ratione du-
 citur, bonum illud, quod reliquis hominibus optat,
 cupiet liberis vel parentibus suis, quibus nihil potest esse
 proximius? Itaque & indulgentia Parentum in Liberos, &
 Charitas Liberorum in Parentes multò magis juris naturæ
 erunt, quàm communis illa benevolentia, quâ omnibus
 promiscuè hominibus prodesse conamur. Potest etiam ex
 alio fonte deduci, quòd juvare liberos, aut juvare parentes,
 multò magis juris naturæ sit. Videmus enim Parentes so-
 lâ naturâ duce diligere partus suos tanquàm partes suas, &
 partum solâ naturâ duce, non lege aut institutione, sequi
 ac diligere parentem suum, nisi aliæ adsint causæ, quæ illos
 aliter determinent. Adest igitur instinctus naturalis se mu-
 tuò juvandi, adeoque & jus agendi secundum illum instin-
 ctum, *juxta Prop. V.* Et quia instinctus naturales solent
 esse fortiores ratiociniis, & potentiam mentis in agendo
 magis augere, hinc apparet *ex Coroll. I. Prop. III.* quòd Pa-
 rentum & Liberorum mutua auxilia majori naturæ jure exer-
 ceantur, quàm quævis alia, quæ solo rationis ductu invicem
 præstamus.

D

PRO-

PROPOSITIO VIII.

Transire ad maiorem perfectionem, & juvare alios homines in hoc transitu, juris naturalis est.

DEMONSTRATIO.

Homines à naturâ conantur transire ad perfectionem majorem eâ, in quâ nati sunt, *juxta Postul. IX.* & quatenus Ratione ducuntur, conantur alios quoque eò transeuntes juvare, *juxta Postul. VIII.* Ergò *juxta Prop. IV. & V.* transitus hominum ad maiorem perfectionem eorumque mutua in hoc transitu auxilia, Juris naturæ sunt. Q. E. D.

SCHOLIUM I.

In quanta imperfectione, h. e. in quanta corporis animique impotentia, rerumque omnium ignorantia, inopia & indigentia, unusquisque nostrum nascatur, experientia satis constat. Eadem experientia constat, hominem à nativitate semper conari, ut ad conditionem majorem & meliorem eâ, in qua ortus est, transitum faciat, h. e. ut vires corporis & animi semper majores acquirat, eundo ab infantiâ ad pueritiâ, à pueritiâ ad adolescentiam, ab adolescentia ad reliqua: nec hoc tantum, sed & eundo à necessariis ad utilia, ab utilibus ad jucunda, à jucundis semper ad majora, eaque

eaque vel omnia, vel plurima, vel maxima. Hinc videmus homines ante omnia sibi prospicere de cibo, potu, tecto, deinde de honestiori vestimento & domicilio, nec non de cibo & potu lautiori, postea de Domo & Familia, aliisque voluptatibus & oblectamentis. Et hunc progressum dixi aliquomodo esse Juris naturæ. Verum ne insana multitudo ad hanc Orationem meam adhænniat, tanquam Magistrum Cupiditatis suæ reperierit, dico, illum demum transitum Juris naturalis esse, qui sola natura duce fit, ut est in *Demonstratione hujus*. Affectus autem non esse partes naturæ humanæ, sed ejusdem appendices: & eos, qui ex affectibus aliquid agunt, non ex solis naturæ humanæ legibus, sed præerea ex aliis legibus operari, *juxta Postul. VII.* Quin illos nullo naturæ suæ jure judicare quo transeundum sit, adeoque nec jure transire quo judicatum est, *juxta Demonst. Lemmatis I. Prop. VI.* Porro nullas voluptates jure naturali licitas esse, nisi honestas, *juxta Schol. II. Prop. III.* nec ullum honestæ voluptatis usum ultra parvum & modicum, *juxta Lemma IV. Prop. VI.* denique neminem naturæ suæ jure tendere ad majorem perfectionem cum detrimento alterius, *juxta Lemma III. ejusd. Prop. & Prop. præced.* Proinde omnes illi, qui sub prætextu transitus naturalis ad majorem perfectionem, cum maximo multorum damno transeunt ad Dominatum, Divitias, & alia, quibus non recta Ratio, sed ambitio, avaritia, & luxuria, adeoque opinio & affectus nomen perfectionis imposuerunt, quique in voluptatibus se volutant aut inhonestis, aut honestis ad nauseam usque & impotentiam oblectantur, nullo naturæ suæ jure id faciunt, & revera non ad majorem, sed minorem naturæ suæ perfectionem tendunt. Id quod ex doctrina affectuum facile demonstrari posset.

D 2

SCHO-

SCHOLIUM II.

ET hinc porro patet, quid circa auxilia Juris Naturæ sit, & quousque officium hominis se hîc extendat. Nimirum in rebus honestis aliorum agendi potentias honestè juvamus, minimè vero in flagitiis. Nam quo magis unusquisque ratione ducitur, h. e. *juxta Prop. IV. & Schol. I. ejusd. Prop.* quo unusquisque juris sui naturalis observantior est, eo magis conatur officere, ut & alii ratione ducantur, vitamque sapienter instituunt, *juxta Postul. VIII.* ac proinde pravis hominum cupiditatibus [quibus vitæ rationali & perfectæ nihil potest esse adversus] nulla auxilia subministrabit, quin potius summo naturæ jure conabitur efficere, ne tantum consequantur, quantum concupiscunt. Quare non est, cur ganeones aut Sycophantæ, qui alienæ libidini aut ambitioni auxilia sua vendunt, ad hanc Propositionem nostram applaudant, qui nullum hominis naturale officium, nisi honestum agnoscimus.

SCHOLIUM III.

NUllus dubito, fore multos, qui non aliam ob causam opiniones malè cohærentes nobis imputabunt, quam quia distinguere non possunt, quid Mens humana ex potentiâ suâ, se solâ, quid ex impotentiâ operetur. Et horum in gratiam breviter hîc exponemus, quid sit *Cupiditas, Lætitia, Tristitia*, & quo jure in mente existant & non existant, operentur & non operentur. Conatus transcendendi ad majorem perfectionem vocatur *Cupiditas*. Verùm hic conatus non semper & necessariò est affectio & passio mentis, sed aliquando est appetitus mentis naturalis & rationalis, ut est in *Demonstratione hujus*. Quatenus ergò talis est, necessariò

riò est vel instinctus mentis naturalis, cujus causæ nullæ dari possunt, nisi quòd per illum mens à naturâ determinata concipitur, ad aliquid agendum, vel ipsa mentis virtus, prout est definita *Postul. VI.* Quicquid verò sit, necesse est illum esse potentiam mentis propriam & nativam, & consequenter summo naturæ jure in mente existere, *juxta Prop. I.* & operari, *juxta Prop. III. & IV.* Verùm quando hic conatus affectus aut passio mentis est, alterius longè naturæ est. Tunc enim est appetitus mentis præternaturalis, menti non ex se solâ, sed præterea ex aliis causis ingeneratus; *Isque vel externis, quomodo ex offensa generatur ira, ex visu & contactu concupiscentia, ex morum diversitate odium: vel internis, sed nullo jure in mente existentibus & operantibus.* Cujusmodi sunt omnes passionēs Lætitiæ & Tristitiæ, quæ in mente præexistunt, mentemque ad hoc vel illud cupiendum determinant. Sic mens à Superbiâ (quæ est species Lætitiæ per modum passionis in mente existentis) determinatur ad ambiendum Dominatum, & alia infinita. E contrâ ex Abjectione (quæ est species Tristitiæ itidem per modum passionis in mente existentis) mens ad alias cupiditates determinatur. Quomodo autem cognoscamus, utrum ex potentiâ mentis propriâ, an ex impotentiâ lætemur aut contristemur, aperiendum nunc est. Quando homines ad majorem perfectionem transeunt, tunc quatenus istius transitus gratam perceptionem habent, dicimus illos *letari*: ex adverso dicimus illos *contristari* aut dolere, quando appetitus suos naturales coerceri sentiunt, quò minus ad majorem perfectionem transire possint. Hæc Lætitiæ & Tristitiæ duobus modis existere possunt in hominibus, vel tanquam actiones, vel tanquam passionēs mentis. Quando Mens Lætitiæ aut Tristitiæ suæ causa adæquata est [quòd sit,

D 3

quando

quando mens ex consideratione potentiae aut impotentiae suae sibi ipsa placet aut displicet], tunc Laetitia & Tristitia mentis, sunt actiones ejus mentales, adeoque licitae jure naturae, *juxta Prop. IV.* At quando Mens Laetitiae aut Tristitiae suae causa tantum partialis est, h. e. quando Laetitia & Tristitia mentis praeter ipsam mentem adhuc alias & plures causas habent, sive extrinsecas [sicut Adulatio Laetitiae, vituperium Tristitiae causa est], vel intrinsecas, sed nullo naturae jure in mente existentes, (cujusmodi sunt variae mentis cupiditates, è quarum prospero vel improposito successu variae Laetitiae & Tristitiae species in mente oriuntur): Tunc Laetitia & Tristitia mentis, non sunt actiones mentis, sed passionēs, adeoque *per Coroll. II. Prop. III.* jure naturali illicitae. Verum quia haec difficilia sunt, ad consuetudinaria properamus, atque ex innumeris, quae deduci poterant, haec pauca decerpimus.

COROLLARIA.

I. Homines summo naturae jure tendunt usque ad summum bonum & summam felicitatem. Verum judicium de summo bono & summâ felicitate jure naturali non est penes affectus, juxta Demonstr. Lemm. I. Prop. VI.

II. Homines summo naturae jure conantur, ut tum ipsi tum alii habeant mentem sanam in corpore sano, ut se aliosq; ab errore & ignorantia, a dolore & Tristitia liberent: Idq; majori naturae ju-

re

re conantur in liberis suis, quàm in aliis hominibus, juxta finem Scholii Prop. præced.

III. Et in universum id unusquisque summo naturæ jure agit, quo corporis aut animi ejus potentia augetur, & omittit, quò minuitur: Contrarium verò, quo corporis aut animi ejus potentia minuitur, aut roboratur, nullo jure agit aut omittit.

IV. Quapropter etiam summo Naturæ jure remove-
mus id omne, quod transitum ad majorem perfe-
ctionem præpedire potest, & è contra agimus,
quod eundem juvare potest. Et hinc populi qui-
dam Africani, cum non possent generare aut am-
pliare familiam integro & clauso præputio, id
quidem summo jure amputabant.

V. Quicquid ad Tranquillitatem & indolentiam
animi conducit, summo naturæ jure agimus:
& omittimus, quicquid eidem officit. Et hinc
summo naturæ iure devitamus occasiones, qui-
bus mens nostra perturbari solèt. Eodem jure
alios homines, malè tranquillos, & quicquid
in nobis nondum satis percuratum est, magis
exulcerantes, à conversatione nostrâ præcidi-
mus. Quin & beneficia eorum, quatenus Li-
bertati

bertati nostræ insidiantur, eodem jure rectè repudiamus. Et in universum summo naturæ jure conamur nos liberare ab affectibus, animum sive nimis efferentibus, sive nimis deficientibus, sive in longinqua & difficilia protrahentibus, tum & a causis externis, affectus more solito excitantibus.

VI. Homines naturæ suæ jure non solum necessaria & utilia, sed etiam jucunda sectantur, e. g. Musicam, & quicquid sensus illorum suaviter moliterque ferit, aut etiam dolorem & Tristitiam eorum cum honestate levare potest. Quin etiam alios quavis honestâ delectatione afficere, hominis officium est.

VII. Philosophia est juris naturalis, tum quia ex potentiâ Rationis sequitur, tum quia omnes à naturâ trahuntur ad magna & inusitata noscendum, tum quia transitum ad majorem perfectionem haud parùm juvat. Et hujus Philosophiæ traditio & propagatio etiam juris naturæ est.

PRO-

PROPOSITIO IX.

Homines summo naturæ suæ Jure necessitudinem querendi utile suum, cum aliis hominibus jungunt.

DEMONSTRATIO.

IN Societate quâcunque, ubi duo vel plures, vires suas invicem jungunt, ad producendam mutuam & communem utilitatem & securitatem, major est perfectio, quàm in solitudine, *juxta Postul. X.* adeoque transitus hominum ad societatem est juris naturalis, *juxta Prop. præced.*

ALIA DEMONSTRATIO.

Hominem esse animal sociale, naturaliterque tendere ad conjunctionem cum aliis hominibus, nisi aliæ adsint causæ, quæ illum aliter determinent, experienciâ constat. Eâdem experienciâ constat, unumquemque citius nasci hominem quàm misanthropum, & solâ naturâ suâ duce trahi ad benevolentiam ante, quàm ad fugam & odium humani generis, quod ex contemplatione vitiorum ejus demùm oritur. Quod autem

E

solâ

solâ naturâ nostrâ duce fit, id legitimum esse vidimus,
Prop. V.

COROLLARIA.

Atque hinc jam patet,

- I. *Quòd non solum res familiaris & domestica, quæ conjugio & amicitia absolvitur, sed etiam res publica sit juris naturæ.*
- II. *Quòd Civitas nihil aliud sit, quàm multitudo hominum, maioris utilitatis & securitatis gratiâ potentias agendi suas naturales invicem iungentium ad producendam mutuam & communem felicitatem.*

SCHOLIUM I.

JUS naturæ, quod humano generi proprium est, quo unusquisque perfectam utilitatem quærit, *juxta Prop. VIII.* vix concipi potest, nisi ubi homines jura habent communia, ubi communibus viribus se juvant & euentur, ubi eandem glebam inhabitant, & ubi ex communi omnium sententiâ vivitur. Nam quo plures invicem sic conveniunt, & quò plures necessitudines sic jungunt, eò magis singulorum utilitati & securitati consulunt, uti patet. Dubium ergò non est, quin status hominum naturalis & optimus sit socialis, conjugalis, & civicus, non solitarius.

SCHO.

SCHOLIUM II.

Quamvis autem bruta homini sint valdè utilia, quatenùs illis multis modis servari & juvari potest homo, illi tamen qui relicto humano genere brutorum amicitias, conjugia, & societates colunt, nullo jure naturali id faciunt. Primò enim transeunt ad minorem perfectionem, quod est contra jus naturæ, *juxta Prop. VIII.* Nulla enim bestia est, quæ homini tam aptè quadret, tum ad producendam mutuam utilitatem & auxilium, tum ad conciliandam mutuam delectationem & oblectamentum, quàm homo homini. Deinde junguntur dissimilibus, hoc est, *juxta Coroll. II. Prop. II.* iis, quibus nec amicitia, nec conjugium, nec conjunctio ulla, jure naturali debetur. Denique quatenùs brutorum consuetudine delectantur, id quidem faciunt, sive ex feritate, quia ferinos mores amant, eosque libenter imitantur, sive ex libidine, sive ex Misanthropiâ. Sed hæc principia actionum non sunt juris naturæ, *juxta Coroll. II. Prop. III.* Quatenùs verò iisdem cohabitant, non solùm in se suumque jus naturale, sed etiam in DEUM peccant. Videntur enim libidine suâ nihil aliud agere, quàm ut species rerum (& cum illis jura rerum, *juxta Coroll. I. Prop. II.*) confundant, & monstra producant, quod est peccatum in Deum, *juxta Postul. IV.*

SCHOLIUM III.

Quemadmodùm autem conjunctio hominis cum bestiâ cum jure naturali pugnat, ut *super. Schol.* ostensum: ita non quævis hominis cum homine conjunctio promiscuè juris naturæ est. Nàm *Conjugium, Amicitia, Civitas*, quatenùs jure naturæ existunt, sunt res bonæ, & societas honesta, & populus honestus, qui nec metu, nec libidine, nec

E 2

ambi-

ambitione, nec avaritiâ, nec quovis alio affectu, sed solâ virtute & ratione ducitur. In ejusmodi societate unusquisque sponte & naturâ solâ duce jus naturæ suæ colit, & alterius jus quovis modo adjuvat. Verùm de Conjugio, Amicitia, Civitate, in quâ homines non potentias agendi suas, sed cupiditates, spes metusque suos, hoc est, impotentias suas cum aliis hominibus æquè impotentibus jungunt, aliter statuendum est, nimirum quòd ejusmodi conjugium, amicitia, Civitas non sit juris naturæ, *juxta Coroll. II. Prop. III.* & quòd plus semper detrimenti quàm emolumenti secum ferat, *juxta Postul. VIII.* Si quis autem scire aveat, quousque hominum societates jure naturæ existant, & operentur, hoc illum superiores Propositiones, cum Corollariis, Scholiis, & Lemmatibus suis, ritè inspectæ, clarissimè edocebunt. Eadem enim Societatis, quæ unius hominis ratio est, & quod huic jure naturæ non licet agere se solo, nec conjuncto cum alio licet. Et sic universè de jure Civitatis, tanquàm de jure unius homines pronunciandum est.

SCHOLIUM IV.

Supereft, ut ostendam, quid liceat Civitati jure civili, quatenus injuriâ naturæ existit. Dico, quòd ejusmodi Civitati tantum liceat jure civili, quantum eidem conducit. Nam quatenus existit, sine jure naturæ suæ concipi nequit, *juxta Prop. II.* & quia natura ejus supponitur consistere, in multitudine impotentium, majoris utilitatis causâ affectus suos invicem jungentium, hinc manifestum est, quòd, quicquid ejusmodi Civitas ex affectibus suis sibi bonum aut malum esse judicat, id omne jure naturæ suæ, h. e. jure civili rectè agat, aut omittat. Itaque fidem servabit, donec utilitatem

tatem, & piraticam exercebit, si conservari aliter non possit, bellumque geret cum vicinis quamvis innoxiiis, si transire ad maiorem perfectionem, nisi destructis illis, non possit; idque agat congruenter naturæ suæ, adeoque jure civili, ut patet ex *Prop. II.* Nec obstat, quod hæc & talia jure naturæ sint illicita, *juxta Lemma III. Prop. VI.* Aliud enim est jus naturæ agentis, aliud patientis. Homo valetudinem suam jure naturali curat, *juxta Coroll. I. Prop. VI.* sed quatenus æger est, non tenetur esse sano corpore, sed jure naturæ suæ ægrotantis id omne agit patiturque, quod ex naturâ morbi sui fluit. Similiter pronunciandum est de Civitate injustâ, quod illi jure civili, h. e. jure naturæ suæ, quatenus est societas malignantium, multa liceant, quæ interim jure naturæ humanæ sunt prohibita.

EPILOGUS.

ET hisce me omnes *Juris Naturalis* fontes breviter ostendisse puto. Pervenî enim meditando usque ad **CIVITATEM**, & novæ disciplinæ fundamenta posui, quæ vocatur **POLITICA**. Et hujus demum officium est, præter alia multa *Leges* ferre, *Juris civilis* ex *Jure Naturæ* aperire fontes, & substernere fundamenta *Jurisconsultis* *Legumque* cultoribus, unde incipiant, & nostris rebus benè consulere pergant.

Si quis iam *Jus Naturæ* velit redigere in *Leges* & *Tabulas* propter ignaros, maxima præsidia in antece-

dentibus inveniet. Deum & animum cuique suum esse colendum, aperiet *Scholium I. Prop. IV.* Parentes & Liberos esse diligendos & juvandos, docebit *Schol. Propositionis VII.* Amice cum omnibus conversandum, habitâ lætitiæ & tristiciæ cuiusvis ratione, neminem lædendum, suum cuique tribuendum, de omnibus benè merendum, uniuscujusque jus promovendum, & infinita alia indicabit *Schol. ejusd. Prop.* nec non *Prop. VIII.* Modum in rebus servandum, temperanter vivendum & ne quid nimis, subministrabit *Lemma IV. Propositionis VI.* Et si eosdem fontes rectè inspexeris, præbebunt tibi conspicienda tanquàm in speculo, omnia veterum Sapientum præcepta, quæ virtutem & vitam benè beatèque transigendam concernunt, & omnia denique humanitatis & socialitatis officia.

Ipsam verò Jus naturæ, sive in Leges redactum fuerit à sapientibus, sive intra naturam sapientum consistat, semper habet vim Legis ex intentione creatoris. Intellego autem per vim Legis nihil aliud nisi vim obligandi. Sed notandum, quòd hæc vis obligandi, non apud omnes eadem, sed apud diversos diversa sit, alia apud Sapientes, alia apud ignaros. Quod ne quis finistrè accipiat, sententiam meam de obligatione Juris Naturalis fusiùs explicabo.

Dico,

Dico, Deum in Regno suo Naturali homines duobus modis ad faciendum voluntatem suam obligare: Alios quidem *internè*, quatenùs mentibus illorum non solùm juris sui cognitionem exactam, sed etiam præstandi voluntatem, & potentiam sufficientem indidit. Hoc modo solos sapientes obligat, qui Deum præeuntem sponte ac lubenter sequuntur. Et dùm solis naturæ suæ legibus hoc agunt, hinc apparet, illos officium suum agere, ex obligatione internâ, sive tali, quæ essentiam eorum constituit. Reliqui obligantur à Deo *externè* tantùm, quatenùs Deus Jus naturæ, prout est in mentibus Sapientum, à Ducibus, Philosophis, aut Prophetis, curavit referri in tabulas, totique mundo promulgari. Hoc modo obligantur soli ignari, qui cum sint Dei & sui & rerum omnium æternâ quâdam necessitate ignari, nihil sciunt nec agunt, nisi quod à causis externis docentur & patiuntur. Et hos certum est, non obligari à Deo *internè*, saltem non adæquatè, quia si obligatio illa interna & adæquata esset, potentior esset omnibus ligamentis externis, & jus naturæ servaret. Quod minimè fit. Interim paucissimos esse, quos Deus interiore modo & adæquato obligat, experienciâ satis manifestum est. Vulgò enim homines nihil minùs, quàm Jus naturæ suæ sequuntur. Et quamvis tanta sit juris naturalis præstantia, ut ho-

mines

mines ad summam usque Libertatem & Felicitatem perducere posset, si jure suo uterentur; homines tamen vulgò plus semper servitutem & perturbationem amant, & sequi Leges Universi, ac jura aliena, quàm sua, malunt.

Patet interim ex præsentì tractatione, quòd nemo de Jure naturæ verè judicare possit, nisi cognitâ prius ratione Naturæ, tam Divinæ, quam Humanæ, & naturæ etiam Universi, & utrum natura hominis cum universâ conveniat, nec ne. Quæ omnia cùm sint Philosophicæ considerationis (Philosophia enim, uti à veteribus definitum, est rerum divinarum & humanarum, causarumque quibus hæ res continentur, cognitio): Hinc apparet, illos Jureconsultos, qui Philosophi non sunt, ad Tractationem Juris Naturalis esse inidoneos, adeoque hæc Sacramenta Naturæ nullo naturæ suæ jure attingere, *juxta Coroll. V. Prop. II.*

Nolo tamen suis privare Laudibus Veteres Jureconsultos, qui uti Stoicæ Philosophiæ plurimùm addicti erant, ita boni & mali, honesti & inhonesti Principia non poterant ignorare. Quid autem in nostris scriptoribus [qui Philosophiâ aut invitâ, aut non salutâ, ad Tractationem Juris Naturalis subitò provolant, & novi-

novitia principia tanquam Deos de machinâ ostendunt) Philosopho aut Philosophiâ magnopere dignum sit, non invenio. Nec mirum, quia plurimi ita sunt affecti, ut Philosophi videri nolint. Et horum maxima industria est, demonstrare, Juris naturalis Explicationem non Philosophiæ sed Jurisprudentiæ partem esse, ne si Philosophiæ pars esset, præfidiis ejus indigerent, quibus illi plane sunt destituti. Deinde etiam hoc agunt, ut truncatâ semel Philosophiâ, ipsos Philosophos à contemplatione Juris naturalis longè arceant. Quod si forte contingat, aliquem eorum Tractationem hanc suscipere, illum longe gravius, quam falcem in alienâ messe ferunt. Denique naturam sine naturâ, Jus sine potentia, officium hominis sine homine explicare nituntur. Quod quàm absurdum sit, omnes vident. Unde mirum non est, tot inter illos esse diversa opinantium conflictus, quot possunt esse species lineæ curvæ à rectâ declinantis.

Nec obstat, quòd Viri quidam Docti, & citra controversiam Philosophi, Tractationem Juris Naturalis à nostrâ longe diversam susceperint. Unde sequi videatur, quod in ipsâ Philosophiâ, quæ tantas demonstrationes promittit, nulla certitudo sit. Nam ad hoc multa respondere possum. Præprimis verò respondeo, causam, quare omnibus Philosophis à me dissentientibus circa Jus naturale aliter visum est, non esse errorem

F in

in Philosophiâ, sed diversitatem respectus, quia non eodem modo humanam naturam consideravimus. Non poterant illi pro Eruditione suâ ignorare (neque etiam ignorabant) quam distincta sit hominis ab affectibus suis natura, & quam mere accidentaria sint, quæ hominem agitant & perturbant : Sed sui tantum officii esse putârunt, in Tractatione Juris naturalis hominem spectare, non prout in se est, sed prout hîc & nunc existit, id est, prout pars Universi est, & à reliquis universi partibus infinitis modis circumagitur. Id quod ego officii mei esse minime putavi. Itaque respexerunt hominem sicut nos suprâ Civitatem, *Schol. IV. Prop. ult.* & parturiverunt conclusiones, nostris valde dissimiles, cujusmodi sunt, quod unusquisque à naturâ tantum habeat Juris, quantum habet agendi potestatis, & quod jure naturæ nihil prohibitum censi queat, nisi quod nemo cupit, & nemo potest, & similia, quæ ex ipforum considerandi modo necessario fluunt. Quod si eodem modo humanam naturam respexissemus, quo illi, idem forsân placuisset nobis, quod illis : quemadmodum vicissim illi sine dubio ad nostras Conclusiones delapsi essent, si eundem considerandi modum probâssent. Verùm uter considerandi modus in præsentî materiâ à Philosophis rectius adhibeatur, meâ quidem sententiâ quivis dijudicare potest, qui consideraverit, *omnem rem tûm de-*
mum

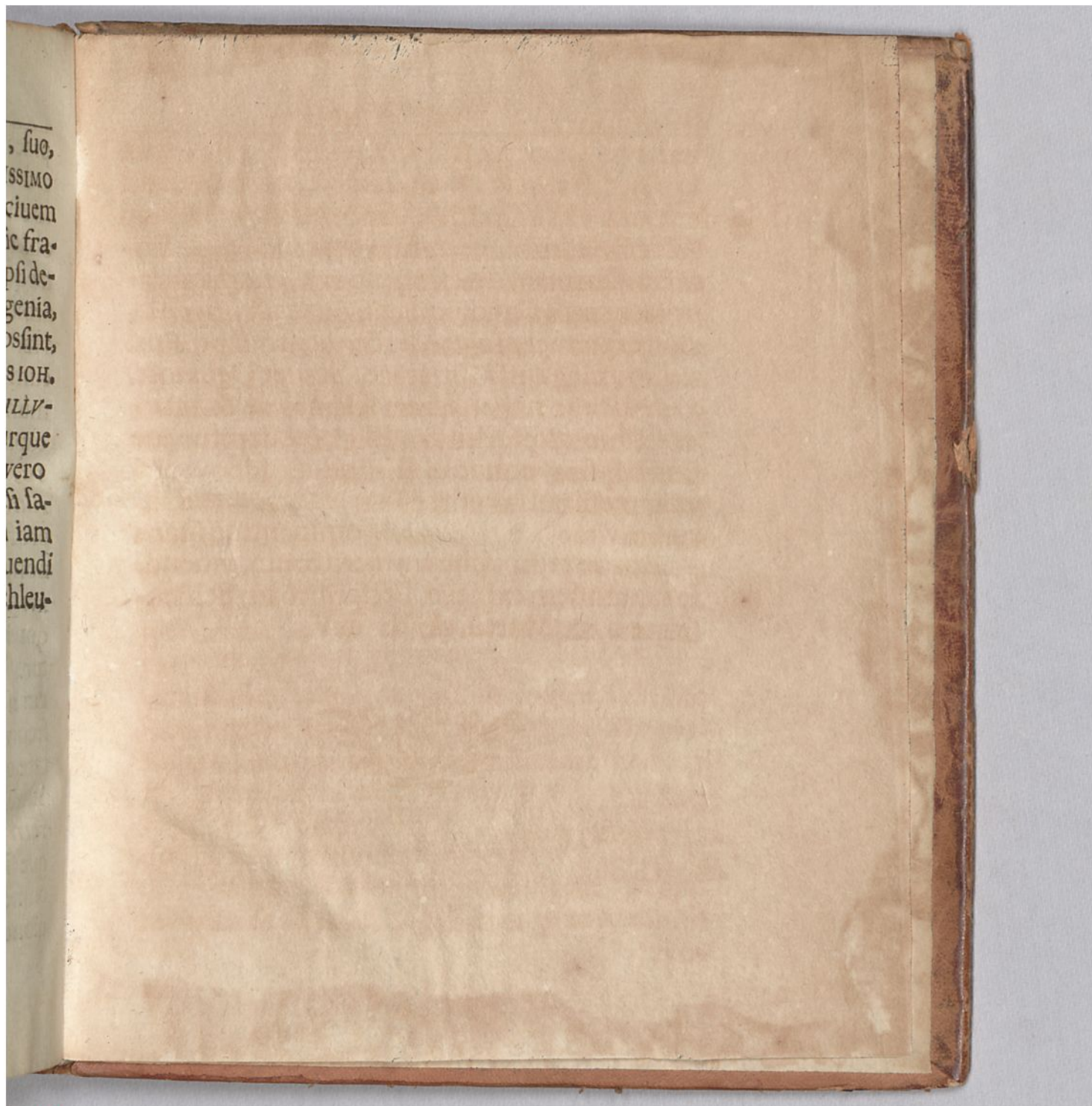
num vere & rectè considerari, quando prout in se est, consideratur. Poterant illi spectare hominem tanquam partem universi, si describere illis Origines rerum humanarum in Genere (non attendendo ad id, quod juris est) propositum fuisset: sed in quæstione Juris, quod humanæ naturæ proprium est, non poterant illam naturam cum reliquis confundere, aut eandem, ut junctam cum aliâ, considerare. Quemadmodum enim e. g. Geographo, Sueviæ notitiam tradituro, non attendendum est ad præsentem istius telluris faciem, quam ex bello Civili, & Gallorum Bojorumque vastationibus accepit [ejusmodi enim descriptio historiographi potius quam Geographi esse videtur]: Ita Jus naturale descripturo, non ad causas externas, earumque in mentem irruptiones, non ad hostes mentis intestinos, per sensuum foramina illapsos, adeoque non ad affectus & Cupiditates mentis, sed ad mentem ipsam & solam, ejusque agendi potentiam naturalem, minimèque adventitiam, attendendum est.

Interim multos esse, qui affectus à causis externis proficisci negant, non ignoro, sed philosophos esse nego. Nam si Philosophi essent, ex contemplatione naturæ perspicerent, affectus in Mente humanâ, sed non de Mente humanâ esse, neque in illa nisi præternaturaliter per influxum causarum

farum

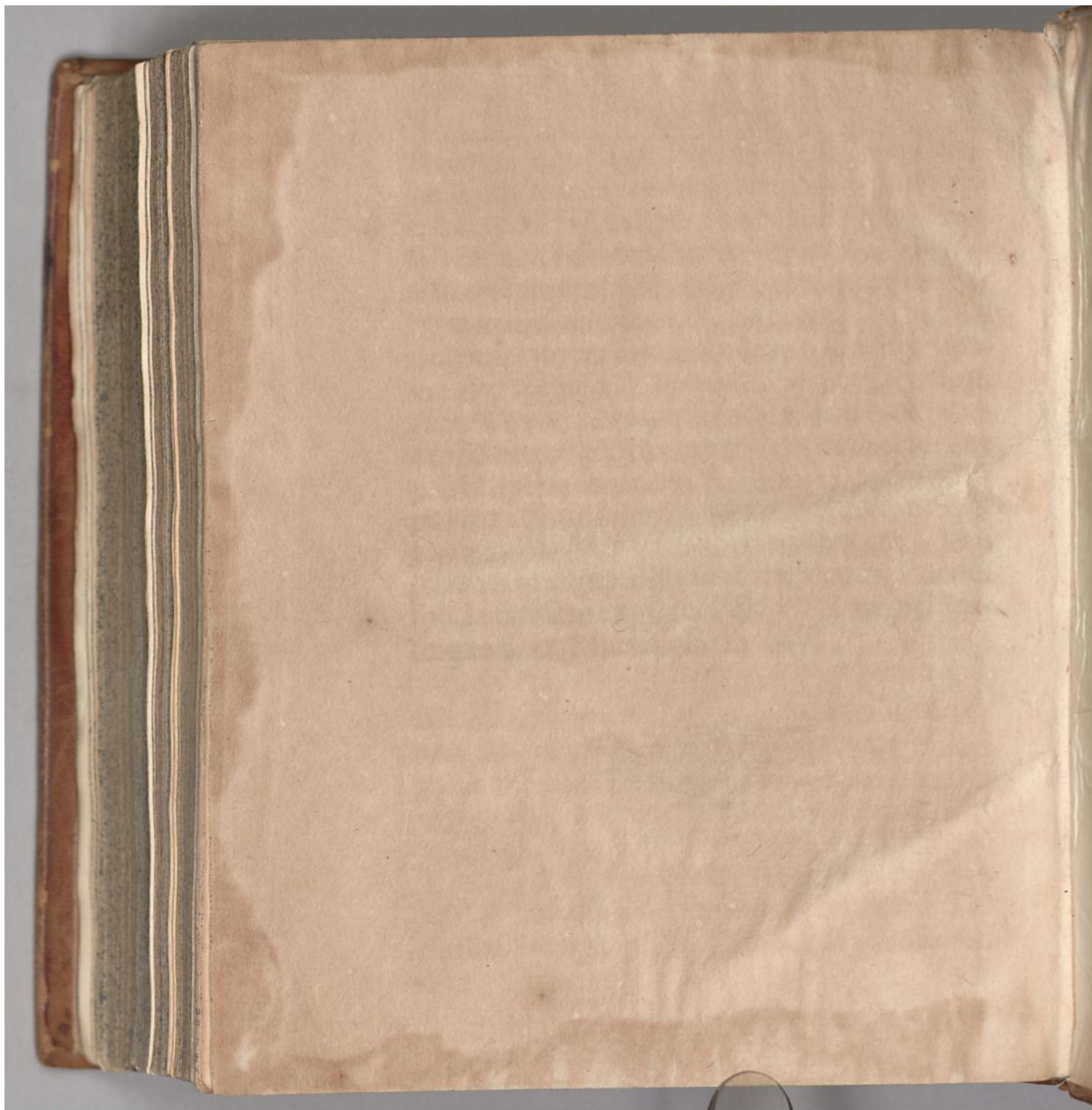
sarum externarum existere & operari. Et horum error non ut præcedentium in nudo considerandi modo, sed in ipso conceptu versatur, eoque periculosior est. Nam si affectus sunt partes naturæ humanæ, quæ ad illam ita spectant, sicut proprietates ad essentiam, sequitur, quod affectus sint animi humani actiones, non passion- nes, & hinc, quod affectus sint motus & instinctus na- turales naturæ humanæ conservationem suam quæren- tis, & sic porro, quod ex affectibus vivere, sit naturæ humanæ congruenter vivere, & consequenter, quod unusquisque summo naturæ suæ jure sequatur, quo illum affectus suus trahit, *juxta Coroll. VI. Prop. II.* quod offi- cium hominis sit affectus suos alere & augere, *juxta Co- roll. III. Prop. VIII.* & quod illi, qui affectus suos mo- derando aut evellendo minuunt, contra naturam delin- quant, *juxta idem Coroll. ejusd. Prop.* Quibus positis totam Phi- losophiam & Jurisprudentiam naturalem, & omnem denique boni & honesti notitiam ac disciplinam everti necesse est. Vir- tus certè aut nulla, aut fucata erit. Nam si ex dictamine Affe- ctuum vivere, eosque quam minimè moderari nedum exclu- dere, Juris naturæ est, virtus in Regno Dei naturali nulla est. Aut si aliqua est, erit ex duobus vel pluribus affectibus se invi- cem coercentibus composita, adeoque fucata & larvata. Vir- tus autem fucata penè nulla est, & inter vitia splendida rectè numeratur. Detrahe illi splendorem & gloriam, quam habet apud vulgus, & nil nisi putidum scelaton remanebit. Verùm hæc & talia à Jurisprudentiâ naturali non tam præcipiuntur, quàm supponuntur, ut patet *ex Postul. VI. & VII.*

T A N T U M.

, suo,
SSIMO
ciuem
ic fra-
plide-
genia,
osint,
s IOH.
LLV-
rque
vero
si sa-
iam
uendi
hley.

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: Lebn. Marg. 41, Stück 2:ZEN Lebn. Marg. 107, [66] - -

6832

35
GWL B Hannover
036 855 901

IV 5 A
40
685

